

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Långnäsmon SE0710202

Foto: Jonas Salmonsson

Namn:	Långnäsmon
Sitecode:	SE0710202
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	4,2 ha
Skyddsform:	Biotopskydd
Kommun:	Timrå
Naturvårdsförvaltare:	Skogsstyrelsen
Koordinat:	69488/15817
Karta:	17H 9G
Ägarförhållanden:	privat
Senast uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	4
3.1 Allmän områdesbeskrivning	4
3.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	5
5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	7
10. REFERENSER	7
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns den i direktivet prioriterade naturtypen alluvial lövskog (tabell 1) och arten sötgräs (tabell 2).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
*91E0	Alluvial lövskog, som tidvis är översvämmade	0,15	4

* prioriterad naturtyp

Tabell 2. Ingående art enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Art
1951	Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Långnäsmon består av en för regionen karakteristisk skog av gråal och björk som tidvis översvämmas så kallad alluvial lövskog. Inom området finns dessutom en rik population av sötgräs. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och återställa den prioriterade naturtypen alluvial lövskog och populationen sötgräs i området. Här är störning i form av ett fluktuerande vattenstånd i Mjällån en viktig faktor både för att upprätthålla naturtypen och hålla tillbaka vegetation som kan konkurrera ut sötgräset. För att naturliga fluktuationer av vattenståndet ska ske är det därför av yttersta vikt att Mjällån fortsätter att vara oreglerad.

Området är skyddat som biotopskydd. Om miljön i ravinen blir så sluten att sötgräs eller föryngringen av lövträd påverkas negativt kan ringbarkning av enstaka granar vara motiverat för att öka ljusinsläppet. I tabell 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyp och art

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
91E0, Alluviala lövskogar, som tidvis är översvämmade	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 0,15 ha. Naturlig hydrologisk regim råder. Andelen levande gran uppgår till maximalt 10 % täckning.
1951, Sötgräs <i>Cinna latifolia</i>	<ul style="list-style-type: none"> Populationens storlek bibehålls eller ökar. Minsta antalet blommande individer får ej understiga 6000 stycken.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Natura 2000-området Långnäsmon är en del av det utvecklade ravin och niplandskapet i Mjällåns dalgång. Området ligger på åns västra sida ca 4 km nordost från Ljustorp, för att ta sig dit måste man passera en bommad skogsbilsväg. Området består av en platå som lätt översvämmas men enbart vid högvatten. Trädbeståndet domineras av löv, främst gråal, men gran förekommer också. Utbredningen av naturtypen svämlövskog kan komma att ändras beroende på flödesförändringar. Historiskt har sannolikt området nyttjats för vedhuggning och kanske även som slåttermark. Något storskaligt hyggesbruk har inte förekommit. En del av granarna är döda vilket sannolikt beror på att de inte tål översvämningarna vid högvatten. Själva Mjällån är en oreglerad större å som bland annat nyttjas av lekande havsöring och stationär harr.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Natura 2000-området Långnäsmon ligger i anslutning till Mjällån som är oreglerad och har en tydlig vattenståndsfluktuation. Så länge ån inte regleras och dalgången får utvecklas efter naturliga processer är förutsättningarna bra för att området ska bibehålla sina värden, så länge inte ett modernt skogsbruk pågår.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

91E0, Alluviala lövskogar (kallas även svämlövskog) översvämmas regelbundet och har en kontinuitet av lövträd av varierande ålder inklusive gamla träd, samt träd av olika trädslag, främst gråal i norra delen av landet. Alluviala avlagringar finns som vid lågvatten är väl dränerade. Skogstypens naturvärden utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik vilket omfattar naturliga störningar, som t.ex. översvämningar, stormfällningar och insektsangrepp. Förekomst av substrat (t ex grenar, torrträd, lågor) för främst mossor, men även epifytiska lavar och svampar, insekter och landmollusker.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Delar av området översvämmas regelbundet.
- Kontinuitet av lövträd i varierande ålder.
- Naturlig hydrologisk regim ska råda.
- Ringa förekomst av gran.

5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet

1951, Sötgräs (*Cinna latifolia*) är ett ofta högväxt flerårigt gräs som har en angenäm sötaktig doft. De växer på fuktig, skuggig, ofta lundartad, stenig mark, i raviner, bäckstränder och blockmarker. Arten blommar i juli-augusti och är torktålig, ljuskrävande och konkurrenssvag. En rimlig uppskattning av spridningsavståndet är 10 m. Sötgräs är sällsynt och förekommer endast i några få landskap, från Värmland till Ångermanland och är känd från cirka 50 lokaler, varav ett 30-tal är inom Västernorrlands län, varav några är mycket individuella lokaler.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Hög luftfuktighet och skydd mot direkt solexponering
- Arten är generellt störningskänslig men behöver antagligen viss störning för att kunna etablera av nya individer

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Långnäsmon är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som biotopskydd. De främsta hoten mot området är att vattendraget regleras och att skogen avverkas. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 4.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte

lösas genom området skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 4. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets naturtyp och art negativt

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Hot</i>
91E0, Alluviala lövskogar, som tidvis är översvämmade	<ul style="list-style-type: none"> • Igenväxning, för tät skog. • För högt markslitage genom t.ex. transporter kan påverka marken så att hydrologin förändras. • Produktionsinriktat skogsbruk. • Anläggning av skogsbilväg i närheten eller inom området. • Ändrad hydrologi, t ex reglering av Mjällån.
1951, Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Största hoten mot arten är ovarsamt skogsbruk, vägbyggnad och annan exploatering. • Livsmiljön växer igen med tex gran. • För liten naturlig störning.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som biotopskyddsområde enligt svensk lag. Området är också en del av riksintresse (enligt 4 kap miljöbalken) för naturvård. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Utgångspunkten för området är att det ska utvecklas fritt under naturliga förhållanden och processer. Det kan dock bli nödvändigt med ett visst uttag av gran om denna skulle komma upp i för stort antal och inte dödas av översvämningar i tillräcklig mängd. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 5.

Tabell 5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1
Ringbarkning av gran för att gynna lövträd eller sötgräs	Vid behov	2

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från storskaligt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder. Beståndet av sötgräs är också välmående och mycket rikligt.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

Inom området bör särskilt sötgräs tas hänsyn till i uppföljningen. Arten ingår i åtgärdsprogram vilket också bör beaktas vid uppföljningen. Uppföljningen bör ske enligt följande:

1951, Sötgräs (*Cinna latifolia*)

- Lokalen bör besökas vart 3:e år.
- Vid besöken ska antalet individer/tuvor räknas. För varje tuva anges antalet vippor/blommande skott. Dessutom ska en uppskattning av växtplatsens totala yta göras.

10. Referenser

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Åtgärdsprogram för sötgräs, 2009–2013. Naturvårdsverket, Rapport 5988.

Nitare, Johan mf.l., Signalarter –Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen.

Bratt, L. m fl (red.) 1993. *Hotade och sällsynta växter i Dalarna*. Dalarnas Botaniska Sällskap.

Delin, A. 1986. Sötgräset och några andra skogsväxters reaktion på kalhuggning och lövslyuppslag. *VÅX* 4(3): 32–39.

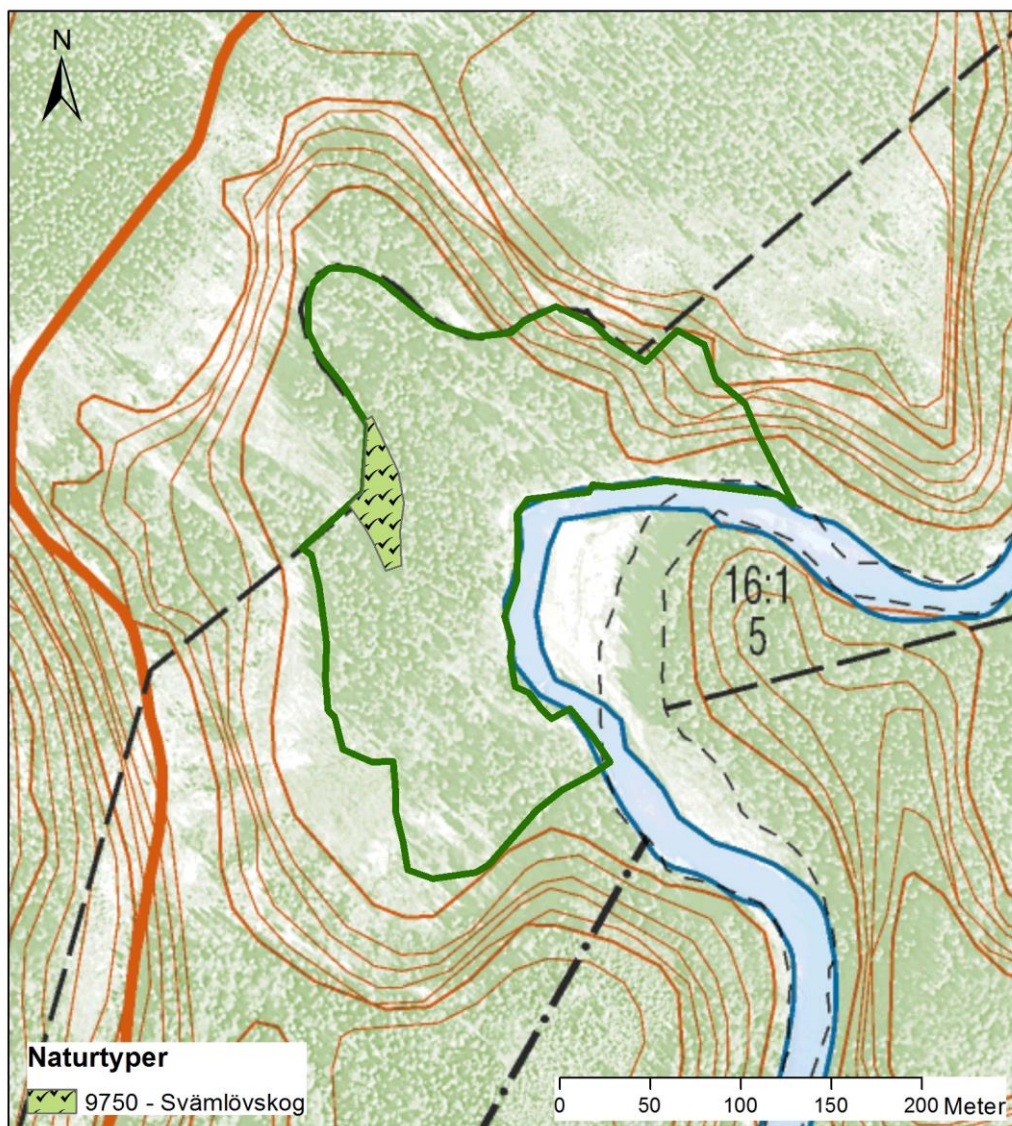
Delin, A. 1992a. Sötgräset reaktion på kalhuggning 2. *VÅX* 10(2): 23–25.

Delin, A. 1992b. Kärlväxter i taigan i Hälsingland - deras anpassningar till kontinuitet eller störning. *Svensk Bot. Tidskr.* 86: 147–176.

Mascher, J. W. 1990. *Ångermanlands flora*. Lund

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverktyget skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

 Natura 2000

 Naturresevat

© Länsstyrelsen Västernorrland

© Lantmäteriet Geodatasamverkan